

TRIBUNA

REVISTA POLITICA ȘI CULTURALA

APARE SAPTAMANAL SUB INGRIJIREA UNUI COMITET

CUPRINSUL :

- C. Bucșan Răsboiul nostru.
Veturio Fragment (poezie).
I. I. Schiopul Japonezii... români.
Em. Panaitescu Dreptul la vicață al statelor mici.
Dr. O. Ghibu O ipotesă istorică.
V. P. O carte bună despre Basarabia.
Gh. P. Plaga străinismului în România.

Din viața Ardealului: Măncați-vă! Răsplată ungurească. În chestia panamalelor.

CRONICA :

Politică: Geamuri sparte. Ziare românești în Ardeal. Contra d-lui Gherea. Lacrimi în Camera ungară. Răvaș din Siberia. Din capriciile cenzurii. Șefia d-lui Marghiloman. Logica „Moldovei“.

Din mișcarea culturală: În amintirea lui P. Liciu. Un ardelean despre problema agrară.

Epilog.

BUCUREȘTI

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA „LIBRĂRIA STĂNCIULESCU“

Bulevardul Elisabeta No. 5

PREȚUL 20 BANI

COLABORATORI:

Zaharia Bârsan, Sever Bocu, Dr. C. Bucșan, D. N. Ciotori,
Iuliu Enescu, Aurel Esca, I. Al-George, Ion Moța, Gh. Popp
Virgil Al. Popescu, N. I. Rusu, Iosif Schiopul, Dr. G. Sima,
Gh. Stoica, I. U. Soricu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ABONAMENTUL:

1 an — 10 lei | 6 luni — 5 lei

„TRIBUNA“

REVISTĂ POLITICĂ ȘI CULTURALĂ SAPTĂMĂNALĂ

RĂZBOIUL NOSTRU

Soarele acestei primăveri, care încălzește deopotrivă, nu ne mai înseninează pe toți. Dincolo de Carpați, o treime a neamului nostru se stinge azi în dureri de moarte.

De nouă luni Românii din Ungaria sunt lăsați la discreția absolută a unui dușman care nu cruță. În propria lor țară Românii nu mai dispun astăzi de viața lor. De o mie de ani Românii au fost asupriți în Ungaria; acum sunt distruși. O mie de ani dearându-li s'au negat toate drepturile, li s'au luat toate libertățile; acum li-se ia sângele.

Ungaria a pornit un războiu pe care numai Ungurii l'au vrut. Toate celelalte neamuri din țară nici nu l'au bănuit măcar. Totuși peste șase sute de mii de ostași români se încaeră azi cu moartea pentru un ideal străin de sufletele lor. Toată speranța, toată floarea Ardealului românesc a fost culeasă în pripă și risipită pe câmpiile Galiției și pe malurile Savei. În satele românești n'a mai rămas nici un bărbat întreg. Numai orbii și ciungii au fost cruțați; despre aceștia știau, că nu ne pot folosi. Copii de 15 ani și bătrâni de 60 ani au fost luați, prin surprindere, și trimiși să îngrijească de caii și de moșiile ungurești. Dintr'un sat de 460 suflete, 92 au plecat să moară pentru patrie; 25 de voinici dintr'o singură familie. În schimb, satele noastre sunt păzite de jandarmi și toate orașele țării sunt pline de soldați unguri. Sângele lor e scump și trebuie păstrat. Ei pot jefui, pot necinsti femeile; cine s'ar împotrivi?

Românii sunt aruncați în primele rânduri; ei trebuie să fie jertfiți. Viața lor n'are nici un alt rost pe lumea asta, decât să acopere pe a Ungurilor. Incolo, prin moartea fiecărui român se câștigă o biruință. Intr'o singură zi, la Lemberg, au pierit prin foc 20.000 de Români. În amurg, când se aprinde cerul spre apus, să știți, că el oglindește râul de sânge nevinovat, care se varsă în fiecare zi din miile de piepturi românești..

Ca să le crească vitejia, sunt lăsați să poarte tricolorul, pentru care până dăunazi erau bătuți și zvârliți în închisori; li-se îngăduie să cânte doine; li-se spune prin ordin de zi, că armata română a trecut Prutul și înaintează în Basarabia; li-se cltesc ziare ca *Ziua*,

Seara și Moldova, prin care se dovedește, că Rusia este singura dușmană a României. Sunt ademeniți, mințiți și înșelați, numai să moară! Și vor muri ca vitejii, frumos și sigur.

Cei cari nu vor muri prin foc, vor muri de frig, de foame și de boli. O patrie așa de bună ca Ungaria nu se poate îngriji de hrana și de sănătatea fiecărui soldat român. De-aceia medicii regimentelor românești sunt trimiși la alte regimente. Românul rezistă, se poate însănătoși și fără medici.

În Ungaria de azi vorba îți e data ca să lauzi pe Unguri, și gândul tău trebuie să fie o rugăciune perpetuă pentru triumful dreptății ungurești. Cine gândește altfel, ori se plânge și își blastămă soarta, și mai ales cine nu înțelege să moară pentru unica patrie ungară, e un trădător. El își va plăti această crimă cu viața și cu tot avutul lui. Averile trădătorilor se vor da apoi Ungurilor.

Treceți prin satele românești din Ardeal; ele sunt goale, tăcute și triste ca niciodată. Pe uliți pustii vre-un moșneag dacă mai trece, abătut. Brațele muncitoare s'au dus, toate. Bucatele s'au isprăvit; câte-au fost, le-a strâns statul din vreme pentru armată și pentru Unguri. Din tot Ardealul, numai în satele românești lipsesc cerealele. Dela Unguri nu s'a luat nimic; lor li s'au mai dat. Din toată bogăția și tihna satelor noastre n'au rămas decât copiii cari plâng de foame, și mame cari oftează îndelung. O umbră grozavă învăluie satele noastre. Umbra Carpaților pare a se fi așternut, uriașă, până la Tisa, ca să acopere sărăcia, mizeria, rușinea și desnădejdea unui popor batjocorit, exploatat și strivit fără milă...

Se va zice: așa-i războiul. Desigur. Dar acesta nu este numai războiul pe care-l porți împotriva dușmanului din afară, ci este în același timp războiul din lăuntru, atacul, pe care-l îndrepti pe furis, sub scutul legilor, asupra propriilor cetățeni. Un războiu pornit din ură și din lăcomie, subt haina mincinoasă a ordinii și a siguranței, ca să distrugi tot ce nu-i al tău și să-ți însusești tot ce-i al altuia în țara stăpânită vremelnic de fine. Acesta este războiul dintre Români și Unguri, nedeclarat, dar continuat în ascuns, de nouă luni, cu toată mânia, îndârjirea și cruzimea uzurpatorului însetat după pământul și sângele nostru. Ungurii și-au ales bine momentul. Cu orice preț, lor le trebuie un stat unitar. În felul acesta îl vor avea. Poate că în urma stăruinții lor va suna goarna, mai curând, și pentru noi.

Într'o vreme, în care se caută argumente pe la gurile Dunării și prin Bosfor, poate va avea și acesta vre-o însemnătate: un războiu început, și o treime din neamul nostru pe cale de a fi desființată.

C. Bucșan.

FRAGMENT

— Dintr'o scrisoare din Ardeal —

...Ne uităm sfârșiți spre munți
Ce-au înmărmurit în zare;
Nici o rază nu scîntee,
Nici o stîncă nu tresare
Și ne 'ntunecă vederea
Pânza lacrimilor deasă...
O tot rupem noi... dar pânza
Tot mai grea pe ochi ne-apasă.

Zile, nopți și luni trecură
În durerile vegherii...
Cum am așteptat, o Doamne!
Noaptea sfântă a 'nvierii,
Dar Christos Mântuitorul
A 'nviat și fără noi...
— Așteptăm lumina 'n munte
Să 'nviem odat'cu voi!

Și e jale... jale multă,
Plâng soții și biete mamă,
Ne-a 'necat lumina toată
Noaptea negrelor maramă.
Plînge iarba prin grădină
Și pe drumuri plîng copii.
Iar livada toată-i plină
De logodnice pustii...

De pe câmpuri înspre ceruri
Ciocărlii tot duc solie.
Dar de sus nu mai coboară
Nici un cânt de ciocărlie
Și 'n atât amar de jale
Toate par'că-s pe 'noptate...
Plugurile 'n fundul curții
Plîng în umbră răsturnate.

Toată ziua strada-i stinsă,
Trece goală sărăcia,
Ea ne-a mai rămas de-acuma
Să ne'ușele agonia...
Iar târziu, în miez de noapte,
Țipete din somn răsună;
Joacă moartea la răspântii
Goală 'n razele de lună...

O, de-ați ști ce dor, ce vaier
Tace 'n inima de piatră,
Așteptând să sară 'n aer
Să ne-aprindă focu'n vatră
Și să clatine pămîntul,
Să isbească-apoi țaria
Ș'intr'un suflet și'ntr'un cântec
Să ne plângem bucuria!

Ne-a rămas în ochi nădejdea
Blestemul în colțul gurii...
V'așteptăm cum așteptat-am
Ceasul cuminecăturii!
De veniți, v'așternem dorul
Sufletelor care pier...
Iar de nu, blestem de frate
Munții i-or zidi de cer!

Veturio.

JAPONEZII..... ROMÂNI

Am avut prilej să stau de vorbă cu un strein care nu mai fusese în România de 15 ani. Avea să se înapoeze în aceiaș zi și mi-a comunicat câteva dintre impresiile lui.

„România de azi este a doua Japonie. Cum n'a fost cunoscută Japonia înainte de războiul ei cu Rusia, așa n'a fost cunoscută România înainte de războiul ei în Balcani. Aceste două războaie au fost o surprindere pentru Europa întreagă, și mai ales pentru cei doi vecini nemijlociți ai acestor state. Noi ni-am mulțumit să cunoaștem țara românească din ceeace scriu în ziare oameni cari niciodată n'au văzut România, sau au văzut-o numai cu decenii înainte, fără să-și poată însă da seama că în acest popor sunt ascunse enorme energii latente și înalte aptitudini culturale....“.

Streinul acesta a spus, poate fără voie, un mare adevăr. N'au cunoscut nici unii, sau numai foarte puțini, nici *streini*, nici *Români din Regat*, nici *Români de peste munți* puterea de viață și de cultură a României și a întregului neam românesc.

Presă din Austro-Ungaria mai ales scria despre România numai ca despre „unul“ dintre statele din Balcani, poate cel mai bine organizat. Pentru această presă poporul românesc era un popor abia trecut de barbaric; armata română o cantitate neglijabilă, o adunătură de soldați rău echipați cu care are să termine „în 24 de ore o singură divizie de honvezi unguri“. Și ce scriau ziarele era crezut de masele mari, era repetat în întruniri politice și chiar și în Parlament.

Și la Viena și la Budapesta stăpânia credința că România este un stat care trebuie să meargă întotdeauna cu Austro-Ungaria; un stat care nu poate să facă o politică externă independentă; care nu dispune de aptitudini politice și culturale inerente; un stat de care nu trebuie să ții seama.

De aceea nu s'a făcut nimic pentru Românii din statul ungar și de aceea a fost războiul României din 1913 o atât de mare surprindere pentru lumea întreagă.

Dar n'au cunoscut puterea de viață a poporului românesc nici majoritatea conducătorilor poporului românesc de peste munți. Orbiți de strălucirea Capitalei împărătești, de existența de sute de ani a monarhiei, de succesele vremelnice ale Ungurilor, majoritatea acestor conducători nici nu îndrăsnia să priviască peste hotară, ca să vadă ce poate să producă poporul românesc ajuns la independență națională. Sau dacă, totuși, unul sau altul îndrăsnia să priviască, nu vedea în frământările interne și în nestabilitatea multor instituții numai lipsa de tradiții și trecut, numai lipsurile oricărei organizații la începerea vieții ei,—ci vedeau în aceste frământări și în această nestabilitate numai demoralizarea și corupția unor lupte pierdute, *sfârșitul* și nu *începutul* unei vieți. Ei măsurau România, care abia există de o jumătate de veac, cu statele cari au trecut de veacuri—și se mulțumiau cu atâta.

Așa se explică de ce pentru unii dintre acești conducători o „Mare Austrie“ era supremul ideal și de ce pentru alții împăcarea cu Ungurii era o necesitate. Așa se explică de ce pentru majoritatea acestor conducători războiul României din 1913 a fost o surprindere care i-a zăpăcit.

Dar n'au cunoscut puterea de viață a poporului românesc nici mulți dintre fruntașii vieții publice a României. Trăind numai în sferele înalte, ferindu-se de a se cobori în mijlocul maselor pe a căror lărie se întemeiază un stat, închizând ochii înaintea puternicei mișcări culturale și literare *românești*, cu o educație adusă din alte țări, fără îndoială mai culte, și alimentată numai din alte țări,—ei vedeau în progresele realizate de România numai opera *altora*, fără să-și dea seama că nici cel mai genial arhitect nu poate clădi nici cea mai modestă casă—dacă nu dispune de materialul *potrivit*. Dacă alții au clădit statul român l-au clădit pentrucă au avut un material prețios și trainic cu care se poate clădi pentru veacuri.

Acești fruntași vedeau numai puterea *altora* și nu îndrăsniau să creadă și în puterea *proprie*.

Așa se explică cum unii dintre acești fruntași vedeau salvarea intereselor românești numai într'o alianță cu Germania, iar alții într'o dușmănie veșnică cu Rusia. Așa

se explică de ce pentru toți aceștia succesele războiului României din 1913 au fost o surprindere care i-a zăpăcit.

Puterea de viață manifestată în 1913 a fost pentru, prea mulți o surprindere, dar a fost și pentru mulți dovada că România și poporul românesc s'a trezit la adevărată viață și-și revendică drepturile sale.

Când alții coboară sau au și coborât, poporul românesc abia începe să urce! Și trebuie să urce sus, sus de tot, ca să dea tuturor cea din urmă și cea mai mare surprindere.

I. I. Schiopul.

DREPTUL LA VIEȚA AL STATELOR MICI¹⁾

Sub iscălitura unui om politic cu o profundă cultură istorică (Fr. Naumann) am văzut (în „Die Hilfe“, 1914) o statistică și o încheiere: pe pământul întreg sunt 50 de state suverane, însă după numărul kilometrilor și al locuitorilor numai 9—10 din aceste state sunt mari puteri și deci numai acestea formează istoria.

Celelalte state sunt nu numai elemente secundare, ci chiar elemente cari împiedică progresul. Felul acesta de gândire nu este numai cel din Germania, ci face parte dintr'un întreg sistem de cugetare politică și concepție istorică care domină lumea după a doua jumătate a secolului al XIX. Ministrul englez *Salisbury* a condamnat la moarte statele mici („Statele mari vor deveni tot mai mari“, și prin urmare statele mici vor deveni tot mai mici și tot mai puține), așa precum Karl Marx a condamnat micile întreprinderi în viața economică. Și de aceea în zilele noastre de războiu, alături de fantoma grozavă a morții, mulți se înfioară la gândul că o altă fantomă tot așa de groznică se apropie: cel tare trebuie să înghită pe cel slab.

Și se pare că pentru moment se uită că deși această lege istorică — exprimată adeseori în această formă de lege—este puternică, totuși nu este singura lege istorică,

nu este și nu a fost veșnică și nu este, nu a fost totdeauna a tot-puternică. Se uită că chiar în Franța și în Anglia, puțini au fost apărătorii din convingeri adânci ai statelor mici și ai principiului naționalităților.

Un glas liniștit, senin, optimist e acela a lui *James Bryce*¹⁾. Și-a reamintit bătrânul întreaga istorie a omenirii și a venit să demonstreze, că întreaga doctrină se întemeiază pe „falsă filozofie, falsă istorie și falsă știință“, că factorul, care în primul rând înaintea civilizația este cugătarea și un sistem reciproc de a da și a primi învățătura în timp printr'o continuă cooperare a celor mai puternice și mai fine spirite. Mărire și măreție sunt lucruri fundamentale deosebite. „Măreție poate da numai sufletul nu corpul“. Și sufletul nu are nevoie de un stat mare militar.

Din Israel s'au născut religiunile, Grecilor antici le datorăm în cea mai mare parte întreaga noastră viață sufletească, țările scandinave sunt mici, în Germania lui Kant și Goethe, a lui Beethoven și Schiller nici nu era de fapt un stat mare german, și Anglia lui Shakespeare și Milton avea o populație de opt ori mai mică ca acum. Toate dovezile sunt suficiente pentru concluzia: Statele mici au fost factori însemnați și folositori pentru progresul civilizației—, poate factorii cei mai însemnați și cei mai folositori“ adaugă Bryce (p. 7).

Și „înaintea judecății puținilor oameni cuminți ce au mai rămas pe lume“ (N. Iorga²⁾) dintr'un stat mic se aude un alt glas al unui alt istoric.

Tot atât de încrezător în binele omenirii, tot idealist ca și a lui James Bryce, acesta însă nu este un glas liniștit, ci un glas de protestare, împotriva falsificării adevărului și un glas de revoltă împotriva zugrumării umanității.

D. N. Iorga în comunicarea făcută la academie într'o rară și adâncă pătrundere a întregii istorii a Europei arată cum s'au născut statele mici în Europa și apoi cum s'a născut tendința de stăpânire — imperialismul — statelor mari

1) Națiunile neutrale și războiul actual. London, 1915.

2) Dreptul la viață al statelor mici. An. Acad. Rom., 1915, pag. 9.

și nu numai al lor. Și apoi cum *ideea națională* modernă a fost *falsificată* și transformată în imperialism cu idealuri medievale și forme de stăpânire modernă. Și de odată ne-am aflat în timpurile noastre la acest stadiu: o stăpânire, pornită dela idei ce să afirmă naționale „*înțelege a desnaționaliza chiar a doua zi după cucerire: căderea statului înseamnă primejduirea nației, dominațiunea statului mai puternic, mai mare înseamnă expansiunea nației dominante, pe care statul o ațăță, o conduce și o ajută prin toate mijloacele sale, cari sunt astăzi nesfârșite și a tot puternice*“.

Cum s'a vițiat *ideea națională* și cum s'a născut teoria dreptului celui mai tare? D. Iorga atribue această schimbare totală de spirit influenței dezastros de păgubitoare a științelor despre natură și a științelor economice. Dela lupta pentru existență și a selecției din științele naturale s'a ajuns la concepția „selecției colective“ în umanitate (v. în această privință și *D. Gusti, Sociologia războiului*, p. 27—31) și din științele economice s'a ajuns la concepția—originară la Karl Marx, însă de o foarte mare actualitate în toate spiritele germane astăzi— de mare exploatare, de *Grossbetrieb* care trebuie să înlătore numai decât producția în mic.

În fața lui *Grossbetrieb* nu este decât o protestare a cărei realitate nu o poate contestă nimeni: nici un artist mare n'a avut un *Grossbetrieb* de la Phidias până la Tiziano și Rodin. Sufletul tuturor artiștilor mari e nutrit de două elemente fundamentale, *intimitatea* și *sinceritatea* (N. Iorga, p. 12) cari sunt imposibile de găsit în *Grossbetrieb*. De aceia toată tinerimea Germaniei are nevoie pentru sufletul ei să treacă pe la Weimar și nu pe la Berlin.

Și apoi o cugetare modernă tot așa de puternic legiferată: *cererea consimțământului individului pentru orice se face cu dânsul* cere imperios să fie aplicată și la popoare. Nici un popor nu trebuie să fie cuprins în granițele altui stat fără voința și *consimțământul* (Iorga, pag. 10) lui.

Comunicarea academică a d-lui Iorga ar trebui să fie citită cât mai mult și de cât mai mulți spre a răsbate

cât mai departe înțelegerea, pătrunderea, *simțul* istoric—care este cu totul altceva decât eflina filozofare istorică—și a înălță la concepții idealiste și umane superioare, atât de necesare societății noastre.

Și voiu mai adăugă numai o simplă *întâmplare* a zilelor noastre. A plecat spre polul Sud—sunt numai câțiva ani în urmă—cel mai mare explorator al celui mai mare imperiu care a existat vreodată în lume. A mers drumul lui demn și sigur ca toți acei din neamul lui. A ajuns la țintă, însă în fața căpitanului *Scott*, care venea în numele lui *Great și Greater Britain* se ridică pe punctul polului Sud un steag al unuia din cele mai mici state și alături o scrisoare pe care reprezentantul celui mai mare stat din lume trebuia s'o ducă regelui Hakon al Norvegiei, Acolo ajunsese *întâi* Amundsen. Fatum sau Simbol ?

Em. Panaitescu.

BCU Cluj O IPOTEZA ISTORICĂ Cluj

Biserica romano-catolică universală are o organizare unitară pe baze monarhice, stabilite de sinodul tridentin (1545—1563). Papa, capul văzut al Bisericii, deține în persoana sa întreaga putere a Bisericii și adevărată, atât *potestas ordinis*, cât și *potestas jurisdictionis*.

În singuraticele dieceze această putere o au episcopii, cari sunt singurii în drept a dispune asupra vieții spirituale și materiale a Bisericii întregi. Tot ceea ce fac canonicii, protopopii și preoții, fac în numele episcopului. Mirenii n'au nici un drept în biserică.

Dela această normă generală se abate în întreaga lume catolică numai biserica romano-catholică din Transilvania care e organizată pe baze cu totul deosebite, *apropriate de cele ale bisericii ortodoxe*.

Episcopul diecezei românești din Transilvania nu întrunește în persoana sa decât numai o parte a puterii bisericii. El are numai *potestas ordinis*, și-i aparțin numai chestiunile dogmatice, morale, liturgice și ierarhice. Cele de ordin administrativ le conduce cu ajutorul clerului și al

poporului. În acest scop Biserica e constituită, încă din vremuri foarte vechi, ca „stat catolic ardelean“, al cărui organism constă din 1) dieceză, 2) protopopiate și 3) preoții.

I. Dieceza ca „stat catolic“ are ca organe ale sale: a) congresul statului și b) senatul directorial.

a) Congresul statului organizat din nou pe baza „statutului organic“ din 1873 No. 1008, constă din membrii clerici (1/3) și mireni (2/3), parte aleși, parte naturali, în urma slujbei lor. Președinți sunt doi: episcopul, și un laic. În caz de împiedicare a episcopului, președintele laic conduce și singur lucrările congresului. Hotărârile se aduc prin votare. Majoritatea decide și hotărârile ei sunt obligatoare și pentru episcop. Ține ședințe anuale. Ședințele sunt publice. Hotărârile n'au nevoie să fie aprobate de cineva; în baza autonomiei bisericii ele intră în valoare de drept îndată după votare. Congresul se compune din: episcopul ca președinte, din cei 10 canonici, cei 16 protopopi, un delegat al seminarului din Alba Iulia, din starețul ordului călugăresc, din câte un delegat al fiecărui gimnaziu și al fiecărei școli normale, din câte 2 delegați ai fiecărui liceu, din 4 delegați ai învățătorilor primari, directorii orfelinelor, președinții și juriștii catolici ai tablei regești, prefectii, subprefectii și primarii catolici ai orașelor libere regești și ai celor cu magistrat, din 42 de delegați mireni, 3 delegați ai crariului, precum și din diferiți mecenai mari cari ajută în mod statornic biserica. Congresul statului are și dreptul, neobișnuit în întreaga biserică catolică, de a alege pe episcopul. Acest drept nu s'a mai executat dela 1837 încoace, dar dreptul, ca atare, statul îl are și acum.

b) Senatul directorial constă din 8 membrii preoți și 16 mireni. Membrii sunt aleși de congresul statului. Președinte e episcopul dimpreună cu președintele mirean. Ședințele se țin în fiecare lună. Ele nu sunt publice. Are trei comisiuni permanente: juridică, economică și financiară. Jurisdicțiunea lui nu constă numai în executarea hotărârilor congresului, ci el poate să lucreze și din inițiativă proprie.

II. Protopopiatul formează legătura dintre parohiile autonome și dintre episcop. Adunările lui constau din membrii clerici și laici. Ele aleg pe delegații pentru congres.

III. Parohiile sunt autonome. Organele lor sunt: „adunările generale parohiale“, în cari fiecare cap de familie are drept de vot în chestiile bisericești și școlare. Senatul bisericesc și școlar constă din 6-12 membrii aleși de adunare pe câte 3 ani, și din următorii naturali: preotul (președinte), învățătorul, procuratorul și vicecuratorul. Comunele cari sunt în stare să-și plătească singure pe preot, au dreptul de a-l alege ele.

* * *

Dacă observăm bine, vedem că organizația bisericii românești din Transilvania e în fond identică cu organizația bisericii românești.

Cum se explică aceasta? Eu cred că în următorul mod:

Ungurii din Transilvania au împrumutat credința creștină dela aceia cu cari au venit mai întâi în contact statornic, dela Români, și au împrumutat-o în formele pe cari le-avea aceasta în acel timp. Încetul cu încetul această formă s'a dezvoltat conform împrejurărilor de viață speciale ale ungarilor din Transilvania, dar pe bazele vechi, primitive. Mai târziu, când progresul unguresc a ajuns în contact cu Apusul, trebuind, din motive politice, să intre în legătură cu Papa dela Roma, și-au schimbat credința, păstrând însă până în ziua de azi formele vechi, împrumutate dela biserica românească.

Dr. O. Ghibu.

CÂNTEC POPULAR DIN RASBOIU

*Foicică ruptă'n șase,
Pe-aicea-i pădure deasă,
Dar nu-i deasă cum socoși
Ci-i deasă de oameni morți.
Că pușcatu Rusului
Umple naltu cerului,
Din senin își face nor
Așa pușcă de cu zor.*

O CARTE BUNĂ DESPRE BASARABIA DE ASTAZI

Basarabia și viața de acolo este foarte puțin cunoscută la noi, fiind foarte puțini aceia care s'au încumetat să treacă Prutul și să cerceteze la fața locului starea socială, națională și culturală a poporului român dintre Prut și Nistru. O lucrare de mare merit apărută de curând sub titlul „Știri din Basarabia de astăzi” și datorită d-lui Vasile D. Moisiu umple acest gol, arătându-ne în mod fidel cum trăesc și gândesc „Moldovenii” noștri de peste Prut. Această lucrare ne dovedește, că spre deosebire de Românii din Ardeal, Basarabienii nu au să sufere subț încercările de rusificare; ei sunt lăsați să trăiască ca „Moldovenii” în satele lor — *a căror nume nu s'au schimbat* nici după 100 de ani de domnie rusească.

D. Moisiu vorbind de Basarabia ne asigură că „o viață moldovenească nicăeri în altă parte nu putem găsi decât în satele locuite de moldoveni. Ca și în epocile noastre de ocupațiuni străine, *pătura de sus s'a înstrăinat* de dragul de a se înălța în măriri, de a se îmbrăca în caftane...”

În satele lor—„un sat basarabeian e chipul perfect al unui sat dintre Prut și Carpați cu deosebire că în privința stărei materiale *Basarabienii stau mai bine*, ca Românii din regat, nu în toate părțile însă”—românii trăesc ocârmuiți de „staroste”. Atribuția acestuia este a unui primar dela noi. El e un sătean: om simplu și de treabă. El înpacă neînțelegerile mici, fie pentru hotare, fie de orice natură, primește ceva hârtie, etc.

„Alți funcționari prin sate—decât starostele și un auxiliar al său și cei însărcinați cu biserica și obștia—nu sunt. Funcționarii sunt toți țărani și deci Români. De prin sate lipsesc cei cu haina albastră dela noi: adică jandarmii”.

Se poate o administrație sătească mai simplă, mai patriarhală? Unde este jandarmul, unde „domnul notar”, teroarea bietelor sate românești din Ardeal și țara ungu-rească?

Școli românești în Basarabia nu sunt și nu au fost nici la 1812, când această frumoasă provincie ne-a fost răpită. În Ardeal însă Ungurii au găsit la 1867—de atunci

datează atot puternicia lor—un foarte mare număr de școli românești, care număr l-au micșorat treptat prin legile lor școlare. În Basarabia rusul nu a găsit nici un fel de școli și când a înființat școli le-a făcut de-a dreptul rusești. De ce era să înființeze școli românești *când nimeni nu le cerea?* „Vina e și a noastră—spune d. Moisiu—căci n'avem decât să reflectăm asupra *progreselor culturale făcute de Poloni și de Germani în Rusia, pentru ca să ne încredințăm, că cu ceva restricțiuni, cultura în limba națională e posibilă și în Rusia*. Noi ne-am mulțumit să ne hrănim numai cu știri ușoare din presa străină și cu tendinți de ponegrire a Rusiei, iar de frații noștri nu ne-am interesat, socotindu-i ca perduți“.

Dar nu numai noi din regat nu ne-am interesat—de altfel nici nu prea puteam să o facem, înfeodați la politica germană cum eram—de frații noștri, dar nici pătura cultă românească din Basarabia nu s'a interesat de ei, căci acolo nu au existat niciodată manifestații naționale și culturale românești, au existat numai mișcări sociale, influențate de mișcările sociale din Rusia. *D-nii Stere, Zamfir Arbore, Dobrogeanu-Gherea și alții au suferit de pe urma autocratismului rusesc, dar nu au suferit pentru și în numele românismului, ei au suferit ca luptători pentru idealul preconizat de socialismul rusesc*. Lucru demn de laudă, dar mai lăudabil și mai de folos era dacă ei luptau pentru emanciparea națională a poporului românesc. Numele lor—în ce privește activitatea dinainte de trecerea lor în țara românească—va rămâne poate scris în istoria nihilismului, nu va rămâne însă în istoria luptelor naționale.

Rușii nu au creiat deci școli românești în satele „moldovene“, ei au înființat școli rusești; nu au obligat însă pe Români să-și trimită copiii la școală ci i-au lăsat în voia Domnului, să facă fiecare cum o vrea. Ca exemplu să dăm satul Călineați din Hotin cu 5127 moldoveni și 310 ovrei, care are o singură școală cu 60 de elevi, din cari desigur majoritatea trebuie să fie ovrei.

Din cele ce citim în lucrarea d-lui Moisiu vedem că „sunt multe lucruri bune la Românii dintre Prut și Nistru, multe pe cari noi le-am putea lua că pildă“.

Școala este însă punctul negru al chestiunii basarabene, precum este și *unul din punctele negre ale chestiunii ardelenesti*. Rămâne însă ca noi să ne facem datoria, să căutăm să le dobândim dreptul la școală și la cultura românească și cum polonii și germanii din Rusia au dobândit acest drept înainte de 1914, cu atât mai mult îl vom dobândi noi după 1915.

Dela 1878 încoace am fost dușmanii declarați ai Rusiei și cu toate acestea Rusia nu a manifestat acea tendință de desnaționalizare ridicată la dogmă de stat în Ungaria, a cărei aliați fideli am fost peste treizeci de ani.

Avem dreptul deci să credem, că fiind prieteni ai Rușilor, aceștia vor trata cu mai multă bună-voință ca până acum pe conaționali noștri de sub stăpânirea lor și că în curând—după cum în biserică a început să răsunе cuvântul românesc—vom avea și în țara dintre Prut și Nistru școli românești, cultură românească.

Românii din Basarabia nu sunt primejduiți încă în existența lor națională. Pentru a înlătura și în viitor o astfel de primejdie, avem însă datoria imperioasă cu toții, să contribuim la înflorirea unei culturi românești peste Prut, și atunci se vor adevăra cuvintele d-lui Moisiu, care ne asigură, că: „dacă în o sută de ani o stăpânire—mai mult nepăsătoare, decât doritoare de desnaționalizare—n'a putut birui tenacitatea sufletului poporului nostru dintre Prut și Nistru, putem să avem încredere, că orice valuri ar veni în viitor, se vor zdrobi de acciași stâncă tare și se vor preface în picături“.

V. AL. P.

PLAGA STRĂINISMULUI ÎN ROMÂNIA

Legea pentru controlul străinilor care trebuia legiferată încă mai de mult a avut, între alte daruri, și pe acela de a arăta cât de mult e cotropită țara românească de buruiana străinismului. Se dovedește că străinii sunt o adevărată plagă, un element parazitar pe corpul țării și al acestui neam prea răbduriu. Ei au monopolizat în mare parte comerțul, industria, băncile, capitalurile. Românul muncește și străinul incasează câștigul. Aproape fiecare

străin e un element neasimilabil limbii și culturii noastre. Intreprinderile și stabilimentele lor aplică cu preferință funcționari străini și se organizează în adevărate cetăți de exploatare, de exclusivism, de ură și uneori chiar de spionaj în țară. Copiii lor cresc în școlile lor deosebite, foarte înfloritoare. Ei nu devin români, chiar când un vot al Corpurilor legiuitoare le conferă acest titlu onorific.

Chestiunea străinilor în România are cauze și explicații adânci.

Prezența lor este rezultatul progresului nostru prea repede care nu a putut să ne dea în toate ramurile de activitate economică români pregătiți a le cultiva. Trebuințele ne-au crescut mai repede decât capacitatea noastră de a le satisface. Pe urmă, funcționarismul și politica—alte plăgi—au atras elementul autohton cu putere de vrajă. După război, naționalizarea vieții economice, eliminarea străinismului din economia vieții noastre naționale va fi una din problemele cele mai însemnate care ily trebui să intre în programul unui partid naționalist conștient.

Toate acestea le-am scris inspirați de următoarele cifre: În București în fiecare din circumscripțiile polițienești trăiesc cel puțin 2000 de străini. În Craiova numărul străinilor se apropie de 10.000 din totalul de 50.000 de suflete. Fiecare al cincilea locuitor e un străin. Aceasta într'un oraș pe care îl socoteam cu mândrie ca pe unul din cele mai românești din țară. Intre acești străini, alături de evrei, cei mai numeroși vor fi de sigur supușii germani și austro-ungari. Limba și viața germană și ungurească înfloresc în voie în toate orașele noastre. Vați întrebat oare câți ruși vor fi între acești străini? Numărul lor e de sigur disparent. Aceasta nu împiedică însă pe filogermani de a ne vorbi mereu de primejdia rusească sau panslavă.

Cifrele ne arată însă că, deocamdată, în România nu poate fi vorba decât de o primejdie germană și maghiară care, ea, trebuie înlăturată cât mai de grabă.

DIN VIAȚA ARDEALULUI

„Mâncați-vă“. — La ușa unui „solgăbirău“ (un fel de administrator de plasă) din Ardeal bat câțiva bieți țărani români dintr'un sat de munte, unde nu se produce nici un fel de cereale. Bieții trăiesc numai pe urma muncii lor prin păduri.

Se plâng d-lui „solgăbirău“ că au lăsat acasă copiii și neveste plângând de foame, că de nenumărate zile mănâncă numai *iarbă gătită cu oțet și câteva coji de ceapă*. Cer să le vândă și lor ceva făină de porumb.

„N'am făină!

—Dar ce să facem, domnule? Ficiorii ne sunt în bătaie și acasă ne mor copiii și nevestele?

—*Mâncați-vă unii pe alții!* — Și domnul „solgăbirău“ închide ușa și deschide geamurile...

Acest „solgăbirău“ este numai unul dintre mulții reprezentanți ai statului pentru care atâția bieți țărani români au murit și mor pe câmpurile de bătălie!

Răsplată ungurească. — Poporul românesc din statul ungar a dat cel mai mare procent de soldați pentru armatele austro-ungare chemate să lupte în războiul european de azi. Procentul acesta a fost mai mare, nu numai fiindcă și în vreme de pace procentul de recruți a fost mai mare la Români decât la toate celelalte popoare din monarhia vecină, ci și fiindcă la toate recrutările făcute dela izbucnirea războiului încoace organele de recrutare au procedat față de Români cu extremă severitate. Așa se explică cum satele săsești și ungurești și mai ales orașele sunt pline de oameni voinici, al căror loc ar fi pe câmpurile de bătăe, iar în satele românești vezi numai bătrâni și copii nevârstnici.

Pe câmpurile de bătăe se observă aceiași... solitudine pentru soldații români. Ei au să dea întoldeauna atacurile cele mai primejdioase, ei au să acopere, jertfindu-se până la cel din urmă om, fuga... strategică a „vitejilor“ unguri.

Iar acasă? Județele locuite de Români sunt lăsate în grija nimănui. Câtă vreme guvernul unguresc se îngrijește ca județelor ungurești să li se trimită hrană suficientă, județele românești sunt îndrumate să se adreseze României, — căci doară și ei sunt Români!

Iată răsplata ungurescă a sângelui vărsat pentru idealul unguresc!

În chestia panamalelor. — Un croitor român a adresat clienților săi români un aviz în care le aduce la cunoștință că nu mai poate să le facă haine cu prețurile obșnuite, fiindcă fabricantul său din Budapesta l-a încunoștințat că nu-i mai trimite marfă. „De ce să-ți vând d-tale marfa mea cu 3 coroane, când dela armată iau pentru aceeași marfă 12 coroane?“

Românii luptă ca alții să poată fura.

CRONICI

Politică.

Geamuri sparte. — Un grup mai mare de tineri entuziaști, revoltați de felul cum scriu unele ziare din București, au organizat o manifestație ostilă ziarelor „Ziua“, „Minerva“ și „Bukarester Tageblatt“, spărgând geamurile acestor ziare și huiduind redactorii și susținătorii lor străini.

Se poate discuta, dacă această manifestație este compatibilă cu interpretarea largă pe care o acordă legile României libertății de presă; se poate discuta dacă această manifestație a fost o acțiune necesară și oportună; se poate chiar discuta dacă această manifestație a fost sau n'a fost abuz ce s'a făcut de liberalismul constituției românești care îngăduie oricui manifestarea opiniilor sale.

Ce nu se poate discuta, însă, este adevărul că această manifestație a fost o izbucnire nesilită, o revoltă ai cărei instigatori au fost înșiși ceice susțin ziarele cu geamurile sparte.

Și dacă se îngăduie tuturor streinilor să abuzeze de ospitalitatea țării românești și de liberalismul legilor ei, lucrând împotriva intereselor acestei țări și a idealului neamului românesc, de ce să condamnă numai un alt abuz, mai discutabil, ce se face de liberalismul acelorași legi?

Orice glas găsește răsunetul său cuvenit — prietenesc, dacă glasul a fost prietenesc; dușmănos, dacă glasul a fost dușmănos...

Poate în pustii unde nu sunt obstacole de cari să se lovească aceste glasuri va fi altminteri. Ziarele geamurilor sparte deocamdată însă nu apar încă în pustii și, prin urmare, trebuie să-și dea seamă că pot să dea de obstacole.

Orice acțiune provoacă reacțiune.

Ziare românești în Ardeal. — Nu este vorba de ziarele românești cari apar în Ardeal, ci de ziarele românești cari apar în România și pot să pătrundă și peste hotare.

Multe dintre ziarele și revistele de peste munți, în rândul întâi cele mai răspândite și mai românești, au fost suspendate de autoritățile ungurești, sau silit, în urma multelor vexări ungurești, să-și suspende ele de „bună voie“ apariția. Celelalte ziare și reviste, pentru că tot trebuia să mai rămână câteva dovezi că în Ardeal există libertate de presă, au fost supuse nu numai la o cenzură *negativă*, ci chiar la una *pozitivă*. Domnii censori nu se mulțumeau să suprimă tot ce nu li se părea în consonanță cu atmosfera de minciună creată de oficialitatea ungurească, ci siliau redacțiile să scrie articole de preamărire pentru „vitejia“ armatelor austro-ungare și în locul articolelor suprimate să publice alte articole, ca să nu se găsească nici o urmă de cenzură.

Așa se explică cum o vreme oarecare ziarele românești apăreau aproape în întregime fără golurile pricinuite de cenzură, sau

cum „*Románul*“ din Arad a publicat pe pagina întâiu o reclamă care înainte multă vreme apăruse pe pagina din urmă.

Ziarelor din România li s'a îngăduit însă acum să intre în Ardeal. Nu găsești cafenea în care să nu fie 4—5 ziare românești din Regat aproape nu găsești, cu deosebire în părțile mai spre miază-noapte, preot sau învățător român care să nu primească, prin poștă, două-trei ziare românești din Regat.

La început, acești... „abonați“ aveau numai „*Ziua*“ și „*Scara*“. Azi mai primesc și „*Tara*“ și „*Moldova*“, expediate toate din Brașov cu marcă ungurească. Și ziarele aceste vin cu o regularitate uimitoare, se distribuie imediat — și nimeni nu reclamă dela „abonați“ plata abonamentului.

„*Adevărul*“, cel mai căutat ziar în Ardeal, „*Universul*“ și „*Viitorul*“, doară prin fraudă de mai pot ajunge în mâinile mulor de cititori români din Ardeal doritori de vești din viitoarea lor patrie.

Censura aceasta austro-ungară asupra ziarelor din România nu este oare cea mai sdrobitoare dovadă că ziarele oprite servesc interesele neamului românesc, iar cele îngăduite să intre servesc interesele Ungurilor, interesele dușmanilor neamului românesc?

Contra d-lui Gherea. — Ploeștenii își fac datoria contra d-lui Gherea. După broșura excelentă a d-lui A. Metroniu, o nouă broșură de polemică contra d-lui Gherea a apărut acum tot la Plocești din pana d-lui profesor și fost senator T. Raica, originar din Bănat, dacă nu ne înșelăm. Argumentația d-lui Raica, vioaie și incizivă, are adesea pasagii cari în formă sumară lovesc cuiul în cap cu multă îndemănare. D. Gherea susținuse de ex. că Austria e necesară echilibrului european. D. Raica răspunde foarte bine:

„Las că accasta e o idee, creiată chiar de austriaci — dar cum poate contribui la echilibrul european cea mai dezechilibrată putere din Europa? Oare nu sunt Turcia și Austria cu mozaicul lor de popoare cari amenință de zeci de ani echilibrul european?“ (pag. 17). De-asemena foarte interesantă, clară și logică e argumentația d-lui Raica față de deosebirea artificială, creiată de d. Gherea între „întregirea neamului“ și „întregirea țării“. „D. Gherea, ca orice negustor, zice d. Raica, reduce chestia noastră națională — o idee cu totul morală — la o simplă chestie teritorială, adică materială, spre a combate pe una cu cealaltă“ (p. 22). În continuare d. Raica arată multele contradicții în cari se împletește mersul ideilor d-lui Gherea și subliniază mai ales ciudățenia că „*democratul* Gherea nu găsește anormal faptul că într'un stat constituțional să conducă politica externă Regele neresponsabil“ (p. 30). Am putea să mai continuăm cu citațiunile, dar recomandăm lectura broșurii însăș.

Lacrimi în Camera ungară. Ședința de Marți a Camerei ungare a fost una dintre ședințele cele mai „istorice“. În această ședință, a-nume, a adus contele *Tisza* la cunoștința țării întregi că armatele aliate au „zdrobit frontul rusesc și înaintează victorioase“. Contele

Tisza, scriu ziarele ungurești, a lăcrimat în cursul cuvântării sale, cum și contele *Apponyi* i-a răspuns între lacrimi și cum mulți deputați au ascultat discursurile cu ochii înlăcrâmați...

Lacrimile, însă, nu sunt un bun augur când se ivesc în parlamentul ungar. A mai plâns odată și contele *Apponyi*, și contele *Tisza* și mai mulți deputați în ziua aceea când *Tisza* a călcat constituția țării în picioare... și urmarea a fost o criză îndelungată și istovitoare. S'a mai plâns de bucurie și pentru căderea Belgradului și pentru multe alte victorii...

Lacrimile sunt simbolul victoriilor austro-ungare. Aceste victorii durează numai până se usucă lacrimile de bucurie.

Răvaș din Siberia. Prietenul nostru d. dr. Pompiliu Nistor, unul din ardelenii prizonieri în Rusia ne scrie în limba germană următoarele din Siberia.

Novonikolaevski 18 Martie 1915. Dragă Gh. De două luni sunt oaspetele Siberiei, după ce făcusem șase luni în război. Sunt slavă Domnului, în viață și sănătos. Aici trăim o viață de burghezi; eu lucrul într'un spital care se află într'o casă particulară unde soldații noștri sunt tratați. Altfel traiul aici e ieftin și regulat.—Războiul a fost mai cumplit decât îmi închipuisem. *Oamenii noștri au căzut în mase.* Este ușor să privești războiul de acolo de acasă. Scrie-mi cum stați în România și ce e acasă în Ardeal. Câți ați trecut în țară și ce aveți de gând să faceți? Eu sunt cu totul dezorientat. Prietenii noștri (aici urmează o listă de tribuniști) sunt acolo?

Cu toată dragostea al tău *Pompi*.

Din capriciile cenzuri. Cenzura ungurească a suprimat titlul unui prim articol din „Românul” care vorbește, liniștit și convingător, despre nebunia cheltucilor militare mereu crescânde a statelor europene. Așa fără cap cum e, articolul e un simbol al inteligenței cenzuri ungurești.

Șefia d-lui Marghiloman. În sânul partidului conservator se luptă două curente, două lumi deosebite, sau, mai bine, un ideal și o stratagemă politică. Deoparte d. Filipescu, ilustrul reprezentant al cinstei în politică, al muncii și al sincerității cu adevărat românești, și al celui mai pur și mai curat dintre idealurile noastre naționale; pe de altă parte d. Marghiloman, omul calculelor și al manierelor elegante, care își modifică și atitudinea și manierele politice, după cum cer interesele șefiei. De astă dată a biruit d. Marghiloman, șeful, cu o majoritate de un vot (al d-lui Virgil Arion) și cu ajutorul onorabililor bătrâni ai partidului, cari nu înțeleg, că dacă *au fost* cândva, azi nu mai pot rămâne cu ideile pe cari le-au cules prin Germania acum 40 de ani. — Sperăm, că aceasta va fi ultima învingere a d-lui Marghiloman, fiindcă idealul național, care e să se realizeze mâine, e cu mult prea curat, decât să ne permită a ne apropia de el cu calculele reci și cu mici abilități de politicianism.

Logica „Moldovei“. Citim în „Moldova“ d-lui Carp aceste rânduri caracteristice pentru logica germană și sentimentele care stăpânesc politica ziarului: „...Nu sunt politician și nu fac parte din nici un partid; sunt pur și simplu român, cu mari simpatii pentru Franța, dar cu adâncă admirație pentru cultura germană... Trăiesc de aproape treizeci de ani în Germania... Mă simt dar în măsură a fi mai imparțial în judecata mea, ca orice politician...“ Și iată ce vrea să spună, cu toată obiectivitatea, autorul articolului citat: „...Adevărul este, că (în Germania) nu se simte nici o schimbare, toate se petrec ca și mai înainte. Fabricile sunt în plină activitate...“ și „...Germania întreagă e sigură că va fi victorioasă...“

Va să zică, ați trăit 30 de ani în Germania, și tocmai de-aceia sunteți—obiectiv?... Și ne-am mai permite o întrebare: câți ani a trăit onorabilul autor al articolului în România, câte săptămâni în Ardeal, și câte zile în Basarabia? Fiindcă on. domn spune că este pur și simplu român (cu r. mic), dar are o adâncă admirație pentru cultura germană... Firește, la întrebarea aceasta indiscretă și indecentă nu mai așteptăm răspuns.

Mișcarea culturală.

In amintirea lui Petre Liciu „România viitoare“ consacră un foarte călduros articol din penna d-lui D. Munteanu-Râmnic. Presa din Capitală a uitat, dar inimosul ziar național-cultural din Ploiești ne reamintește datoria de recunoștință ce avem față de acela care a fost unul din pregătitorii morali ai recuceririi Bucovinei.

Un ardelean despre problema agrară în România. — D. Mihai Șerban publică un întins și foarte documentat studiu despre „Problemele noastre social-agrare“. Într-unul din numerile viitoare vom reveni asupra acestei lucrări, foarte apreciată de specialiști, care e interesantă pentru noi și prin faptul că e opera unui ardelean.

* * *

Epiloguri... Multe au pierdut și mai pierd vecinii noștri austro-ungari în războiul pe care l-au provocat cu atâta nesocotință. N'au pierdut, însă, umorul.

Asentările nouă se fac acum cu o severitate deosebită — când este vorba de Români.

Un intelectual român se prezintă și el la asentare. Slab, palid, abia restabilit pe jumătate dintr'o boală grea. Medicul îl găsește „tauglich“.

„Uite, domnule doctor, sunt bolnav, îmi clănțane dinții încât nici nu pot mânca!“

Medicul râde.

„Par'că dacă ajungi în Galiția vei avea ce să mănânci?“

BIBLIOGRAFIE

<i>Iorga</i> , Istoria comerțului românesc I	Lei 3.50
„ O luptă literară vol. I	3.—
„ Intrunirea Ligei culturale dela 15 Februarie 1915	30
„ Partea lui Napoleon III în Unirea Principatelor	50
„ Conspirații și scandaluri bisericești	25
„ Ce este un monument istoric	25
<i>Baden-Powell</i> , Cercetașii	3.—
<i>Scânteie</i> , Legea pentru avutul Străinilor	1.—
<i>Dr. I. Mihalovici</i> , Plăgile prin arme de foc de război ale Craniului	1.50
<i>F. Sion</i> , Despre Bancrute și Faliment	1.50
<i>Maior V. A. Bacaloglu</i> , Sclipiri patriotice	1.20
<i>G. T. M.-Varone</i> , Existența, Munca, Plictiseala și Minciuna.	1.—
<i>I. Pârvu</i> , După moartea lui Manase piesă în 3 acte	1.50
<i>E. Slușanschi</i> , Bucovina în zilele Rușilor	1.—
<i>I. Vasilescu</i> , Recensământul și modificările impunerilor în legea pentru constatarea contribuțiunilor directe	1.50
<i>P. C. Godescu</i> , Furi pustiesc ogorul	40
<i>Z. Bârsan</i> , Ca mâine va bate ceasul	50
<i>V. V. Haneș</i> , Francezii și Românii , , ,	75
<i>Rădulescu</i> , Lucrări asupra unei organizări a comerțului de cereale	40
<i>Rădulescu</i> , Asigurările agricole mutuale	50
<i>Dr. Aurel Morariu</i> , Bucovina 1774—1914	1.50
<i>Maiorul C. Săvescu și Maiorul I. Manolescu 1914—1915</i> , Răz- boiul cel mare	6.80
<i>Mircea Alexiu</i> , Din împărăția durerii	30
<i>Dr. Urechidă</i> , Factor răspunzător, decorat, mica publicitate.	50
<i>Demetrescu</i> , Spre ziua cea mare	1.—
<i>Const. Golescu</i> , Insemnare a călătoriei mele făcută în anul 1824, 1825, 1826. ,	2.—
<i>Al. F. Stancovici</i> , Harta Etnografică a țărilor locuite de români	2.—
<i>D. Stoenescu</i> , Legea asupra drepturile proprietarilor	4.—
<i>G. Montignac</i> , Kaiserul? piesă într'un act	6.—
<i>I. Vasilescu</i> , Contravențiunile fiscale	2.—
<i>Dr. V. Grünfeld</i> , Căutarea sănătății	1.50
<i>I. Radu</i> , Conflagrațiunea Europeană și dreptul internațio- nal public	1.50
<i>G. T. Ionescu</i> , Buletinul legilor și regulamentelor 1913—1914.	5.—
<i>I. C. Cantemir</i> , Prințul de Bismarck 1815—1898	6.—
<i>Gorovei</i> , Șezătoarea vol. XIV	3.—

Toate aceste cărți și publicațiuni se găsesc de vânzare la **Librăria**

A. A. Stănciulescu Bd. Elisabeta No. 5 (Eforie).

LIBRĂRIA A. A. STĂNCIULESCU

BULEVARDUL ELISABETA No. 5.

Aduce la cunoștința onor. cetitorilor „Tribunei“ că are în depozit: toate scrierile românești din țară și de peste hotare; în special depozitul: Minerva, Flacăra, Neamul Românesc, Academia Română, Casa Școalelor, ed. Vieței Românești, Bibl. pentru toți, Bibl. Cosinzeana, Bibl. Lumina, Bibl. Comisiunii Monumentelor Istorice, Bibl. Agriculturului, etc. Cât și publicațiunile colaboratorilor „Tribunei“. Deasemenea Bibliotecile streine; Bibl. Ollendorf, Moderne Bibliothèque, Bibl. Nelson ed. Franceză și Engleză, Les meilleurs livres, les meilleurs auteurs clasiques Tauchnitz edition, Biblioteca „In Extensio“, etc., etc.

Efectuează ori ce comenzi de cărți din ori ce ramură de studiu.

Articole de Papeterie fină: casetărie, obiecte de fantezie, registre de contabilitate, furnituri pentru birouri comerciale și administrative.

— Prețuri convenabile —